МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет іноземних мов
Кафедра світової літератури

Затверджено
на засіданні кафедри світової літератури
факультету іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 5 від 19 грудня 2024 р.).

Завідувач кафедри 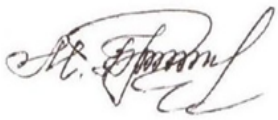

Силабус із навчальної дисципліни «НІМЕЦЬКОМОВНА ЛІТЕРАТУРА», що викладається в межах ОПП (ОПН) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 035 Філологія

Львів 2024 р.

Назва курсу	Німецькомовна література
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет і кафедра, за якою закріплений курс	Факультет іноземних мов, кафедра світової літератури
Галузь знань, шифр і назва спеціальності	03 Гуманітарні науки, 035 Філологія
Викладач курсу	Варецька Софія Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури
Контактна інформація викладача	sofiya.varetska@lnu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	Онлайн-консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://lingua.lnu.edu.ua/course/nimetskomovna-literatura
Інформація про курс	Курс «Німецькомовна література» розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання, обов'язкові для розуміння своєрідності літературного процесу в німецькомовних країнах від повоєнного періоду до 90-х рр. XX століття, його основних характеристик, закономірностей і художніх новацій. Курс поєднує контекстуальні, історико-літературні та літературно-критичні аспекти вивчення художньої літератури, надає чітке уявлення про провідні літературні напрями і течії, жанрову систему та жанрові модифікації у прозовій літературі, поезії, драмі. Курс зорієнтований на вивчення найвпливовіших художніх феноменів у німецькомовних літературах, найвпливовіших постатей і творів.
Коротка анотація курсу	Курс «Німецькомовна література» є однією з нормативних дисциплін зі спеціальності 035 Філологія для освітньо-професійної програми рівня освіти бакалавр, яка викладається у VIII семестрі в обсязі 2 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета і цілі курсу	Сформувати у студента цілісне уявлення про літературний процес у німецькомовних країнах, закономірності розвитку літератури від другої половини XIX століття до середини XX століття. Розвинути навички критичного мислення, ведення дискусій, уміння аналізувати художній твір із застосуванням класичних та новітніх методів літературознавчого наукового аналізу. Поглибити знання термінологічного апарату іноземною мовою.
Література для вивчення курсу	**Основна література** 1. Deutsche Dichtung in Epochen. Ein literaturgeschichtliches Lesebuch / hrsg. von W. Kissling. – Stuttgart, 1988. 2. Deutsche Literatur zwischen 1945 und 1995 / hrsg. von H. A. Glaser. – Bern, Stuttgart, Wien, 1997. 3. Barner W. (Hg.) Geschichte der deutschen Literatur von 1945 bis zur Gegenwart. – München, 2006. 4. Fiskowa S. P. Geschichte der deutschen Literatur in Perioden, Entwicklungsrichtungen, Ideen und Namen. Methodisches Handbuch. – Львів: ПАІС, 2003. **Додаткова література** 1. Варецька С. О. Барокова парадигма у творчості Гюнтера Грасса. – Дрогобич: Коло, 2008. 2. Варецька С. О. Вплив покоління̈вого фактору на діяльність «Групи 47» // Питання літературознавства. – Вип. 99. – Чернівці, 2019. – С. 36-49. 3. Варецька С. О. Феномен каяття й спокути в романі «Траєкторією краба» Гюнтера Грасса // Сіверянський літопис. – № 2 (164). – Чернігів, 2022. – С. 105-110.

	4. Варецька С. О. Кіноадаптація роману «Бляшаний барабан» Гюнтера Грасса // Сучасні літературознавчі студії. У просторі наукового пошуку В. І. Фесенко. – Вип. 11. – К.: вид. центр КНЛУ, 2014. – С. 81-91. 5. Літературознавча енциклопедія. – У 2 т. / Ковалів Ю. І. – К.: Академія, 2007. – Т. 2. 6. Маценка С. П. Гюнтер Грасс, німецький митець, нобеліант, діагностик виснаженого світу. – Львів: ПАІС, 2012. 7. Маценка С. П. Хронотопи свідомості. Про творчість Крісти Вольф. – Львів: ПАІС, 2007. 8. Шахова К. О. П'ять німецьких лауреатів Нобелівської премії з літератури. – К.: Юніверс, 2001. 9. Böttiger H. Die Gruppe 47 als die deutsche Literatur Geschichte schrieb. – München: DVA, 2012. 10. Deutsche Romane des 20. Jhts. Neue Interpretationen / htsg. von P. M. Lützeler. – Königstein, 1983. 11. Durzak M. Der deutsche Roman der Gegenwart. – Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz: W. Kohlhammer Verlag, 1971. 12. Hescher A. Vom «postmodernen Roman» zur postmodernen Lesart. – Essen, 1996. 13. Literarische Moderne. Europäische Literatur im XIX. und XX. Jht / hrsg. von R. Grimminger, J. Murasow, J. Stückrath. – Hamburg, 1995. 14. Literaturkritik und erzählerische Praxis. Deutschsprachige Erzähler der Gegenwart. – Tübingen, 1995. 15. Scherpe K. R. Die rekonstruierte Moderne. Studien zur deutschen Literatur nach 1945. – Köln, Weimar, Wien, 1992.
Тривалість курсу	60 год.
Обсяг курсу	2 кредити ECTS. Лекції – 10 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 40 год.
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент буде ***знати:*** • національну специфіку німецької літератури, зумовлену особливостями соціально-політичної історії країни та її культурних традицій; • характерні ознаки літературних напрямів, що вивчаються; • найвидатніших представників німецької літератури, особливості їхнього творчого методу і тематику та проблематику їхніх творів; • взаємозв'язки між особистістю письменника, літературним напрямом і країною, в якій він живе. ***вміти:*** • практично застосовувати навички поетологічного аналізу; • узагальнювати та систематизувати поданий матеріал; • характеризувати творчий метод окремих письменників, твори яких розглядаються; • виділяти елементи реалізму, натуралізму, символізму чи експресіонізму у творах митців; • застосовувати відповідну методологію до аналізу творів; • критично опрацьовувати і аналізувати теоретичний та художній матеріал.
Ключові слова	німецькомовна література середина XX століття, німецькомовна література в екзилі, німецькомовна література Третього рейху, література руїн, творчість В. Борхерта, література ФРН, «Група 47», творчість Г. Грасса, Г. Белля, література НДР, «Біттерфельдська дорога», творчість А. Зегерс, творчість К. Вольф
Формат курсу	Очний.
	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації до іспиту.

Теми	Тема 1. Епічний театр. Творчість Б. Брехта. Тема 2. Епічний театр Б. Брехта. Аналіз драм «Матінка Кураж та її діти», «Життя Галілео Галілея». Тема 3. Література в екзилі. Література Третього рейху. Повоєнна література після 1945 р. Література руїн. В. Борхерт. Екзистенціалізм. Тема 4. Творчість В. Борхерта. Аналіз драми «На вулиці, перед зачиненими дверима». Тема 5. Література ФРН. «Група 47», її роль у розвитку повоєнної літератури. Особливості повоєнної лірики. Тема 6. Підготувати виступи на теми: 1. Повоєнна література Німеччини. Література руїн. 2. В. Борхерт як яскравий представник повоєнної літератури. 3. Роль і функції письменницького об'єднання «Група 47» у літературному процесі Німеччини. Тема 7. Діяльність «Групи 47». Повоєнна лірика. Творчість Г. Айха та П. Целана. Тема 8. Творчість Г. Бьолля. Аналіз роману «Очима клоуна». Творчість Г. Грасса. Аналіз Данцигської трилогії, роман «Бляшаний барабан», новела «Кіт і миша». Тема 9. Особливості літературного процесу в НДР. «Біттерфельдська дорога», поняття соцреалізму. Творчість А. Зегерс і К. Вольф. Естетика «суб'єктивної автентичності». Тема 10. Творчість К. Вольф. Аналіз роману «Розколоте небо». Творчість А. Зегерс. Аналіз роману «Сьомий хрест». Детальніше у формі СХЕМИ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит у кінці VIII семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із гуманітарних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату з теорії літератури, розуміння основних понять літературознавства.
Навчальні методи і техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекція, дискусія, інтерактивні лекції, практичні заняття, застосування мультимедійних методів навчання (перегляд і обговорення освітніх фільмів, уривків художніх фільмів, знятих за художніми творами, які вивчаються в курсі, мовою оригіналу).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загальновживаних програм і операційних систем, доступу до мережі інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні заняття: 30% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 30 • модулі: 20% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 20 • іспит: 50% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 50 Підсумкова максимальна кількість балів – 100. **Письмові роботи:** очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, реферат, творча робота). Письмові роботи (есе, творчі роботи) обсягом до 5 сторінок повинні бути оригінальними структурованими дослідженнями, містити обґрунтування обраної теми й опис самостійно опрацьованого матеріалу, дослідницьку тезу та її доведення. **Академічна доброчесність:** очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак

	академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. В будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх строків, визначених для виконання всіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Вся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури і джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі, бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття, недопустимість пропусків і запізнень на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до іспиту	1. Поетичний «бюргерський» реалізм у Німеччині. Вплив філософії А. Шопенгауера. 2. Значення творчості Т. Фонтане для розвитку німецького реалізму. Аналіз твору «Еффі Бріст». 3. Вплив філософії А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, естетики Р. Вагнера на думку доби модернізму. 4. Натуралізм у німецькій літературі, його теорія, філософське і наукове підґрунтя. Світове значення драматургії Г. Гауптмана. Проблематика, особливості творчого методу. Аналіз драм «Ткачі» та «Перед сходом сонця». 5. Особливості розвитку модернізму в німецькомовній літературі на зламі століть (XIX-XX століття). 6. Творчість Р. М. Рільке. Р. М. Рільке й Україна. 7. Естетика і періодизація експресіонізму. Філософська основа експресіонізму. Тематика, представники. Збірка «Сутінки людства». 8. Творчість Ф. Кафки, її вплив на світову літературу. Аналіз одного з творів. 9. Естетика імпресіонізму. Особливості художнього методу Х. фон Гофмансталя. «Лист лорда Шандо» як канонічний текст модернізму. 10. Література Веймарської республіки. «Нова діловитість». 11. Е. М. Ремарк як представник літератури «втраченого покоління». Аналіз романів «Три товариші», «На західному фронті без змін». 12. Німецький роман першої половини XX століття: жанрова різноманітність, шляхи розвитку. 13. Особливості художньої манери Т. Манна. Аналіз однієї з новел про митця. 14. Інтелектуальний роман, аналіз роману Т. Манна «Чарівна гора». 15. Проблематика та поетика сімейного роману Т. Манна «Будденброки». 16. Творчий шлях Г. Манна. Особливості історичного роману Г. Манна. 17. Філософська проза Г. Гессе. «Зідхартха», «Степовий вовк». 18. Особливості творчого методу А. Дебліна. Роман «Берлін. Александерпляц». 19. «Епічний театр» Б. Брехта: «ефект очуження». Аналіз однієї з драм. 20. «Література руїн» у повоєнній Німеччині. Творчість В. Борхерта.

	21. Основні тенденції літератури НДР: загальний огляд, представники. 22. Проза К. Вольф: «суб'єктивна автентичність», художні особливості, проблематика. 23. Антифашистська проза А. Зегерс. Аналіз роману «Сьомий хрест». 24. Основні тенденції літератури ФРН: тематика, напрями, представники. 25. «Група 47»: представники, тематика творчості, жанрова різноманітність. 26. Розвиток лірики в повоєнній літературі Німеччини. Аналіз поезій П. Целана і Г. Айха. 27. Гуманістичний зміст творів Г. Белля. Аналіз одного з романів. 28. Особливості художнього методу Г. Грасса. Аналіз оповідання «Кіт та миша». Роман «Бляшаний барабан» як зразок повоєнної літератури.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін вико-нання
1 / 2 год.	Епічний театр. Творчість Б. Брехта.	лекція	1. Burman N. Episches Theater. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.academia.edu/9436617/Episches_Theater 2. Brecht B. Mutter Courage und ihre Kinder. – Eine Chronik aus dem Dreißigjährigem Krieg. – Frankfurt/Main, 1992. 3. Kesting M. Das epische Theater: zur Struktur des modernen Dramas. – Stuttgart, 1989.	Підготувати письмову роботу «Aristotelisches Theater vs Episches Theater».	
2 / 2 год.	Епічний театр Б. Брехта. Аналіз драм «Матінка Кураж та її діти», «Життя Галілео Галілея».	практичне заняття	1. Brecht B. Mutter Courage und ihre Kinder. – Eine Chronik aus dem Dreißigjährigem Krieg. – Frankfurt/Main, 1992. 2. Große W. Textanalyse und Interpretation zu Bertolt Brecht «Mutter Courage und ihre Kinder». – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.bange-verlag.de/media/attachments/9783804419247_Mutter_Courage_und_ihre_Kinder_Bertolt_Brecht_lpr_0.pdf 3. Варецька С. О. Бароко як інтерпретамент модернізму (на прикладі драми «Матінка Кураж та її діти» Бертольта	Підготувати презентацію з даної теми.	

			Брехта) // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Вип. 44. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 222-226.		
3 / 2 год.	Література в екзилі. Література Третього рейху. Повоєнна література після 1945 р. Література руїн. В. Борхерт. Екзистенціалізм.	лекція	1. Scherpe K. R. Die rekonstruierte Moderne. Studien zur deutschen Literatur nach 1945. – Köln, Weimar, Wien, 1992. 2. Borchert W. Draussen vor der Tür. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.academia.edu/3836898/Wolfgang_Borchert_Draussen_vor_der_Tuer	Підготувати буктрейлер до творів, які вивчаються в курсі, на вибір студента.	
4 / 2 год.	Творчість В. Борхерта. Аналіз драми «На вулиці, перед зачиненими дверима».	практичне заняття	3. U. Dittmann. Trümmerliteratur. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Tr%C3%BCmmerliteratur		
5 / 2 год.	Література ФРН. «Група 47», її роль у розвитку німецької повоєнної літератури. Особливості повоєнної лірики.	лекція	1. Böttiger H. Die Gruppe 47 als die deutsche Literatur Geschichte schrieb. – München: DVA, 2012. 2. Mrożek S. Hans Werner Richter – Das «Ich» der «Gruppe 47». Von der politischen Publizistik zur literarischen Werkstatt. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.academia.edu/4967373/Hans_Werner_Richter_-_Das_Ich_der_Gruppe_47_._Von_der_politischen_Publizistik_zur_literarischen_Werkstatt 3. Варецька С. О. Роль і функції письменницького об'єднання «Група 47»	Теми рефератів: 1. Bedeutung und Entwicklung der Literaturvereinigung «Gruppe 47». 2. Die Rolle von H. W. Richter in der «Gruppe 47».	

			у літературному процесі Німеччини // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. – Вип. 23. – 2016. – С. 145-154. 4. Варецька С. О. Вплив поколіннєвого фактору на діяльність «Групи 47» // Питання літературознавства. – Вип. 99. – Чернівці: ЧНУ, 2019. – С. 36-49.		
6 / 2 год.	Підготувати виступи на теми: 1. Повоєнна література Німеччини. Література руїн. 2. В. Борхерт як яскравий представник повоєнної літератури. 3. Роль і функції письменницького об'єднання «Група 47» у літературному процесі Німеччини. 4. Роль Г. В. Ріхтера в діяльності «Групи 47».	групова робота	Добірка літератури за темою виступу. Навчальні матеріали і загальний список літератури до курсу.	Теми рефератів: 1. Bedeutung und Entwicklung der Literaturvereinigung «Gruppe 47». 2. Die Rolle von H. W. Richter in der «Gruppe 47».	
7 / 2 год.	Діяльність «Групи 47». Повоєнна лірика. Творчість Г. Айха та П. Целана.	практичне заняття	1. Böttiger H. Die Gruppe 47 als die deutsche Literatur Geschichte schrieb. – München: DVA, 2012. – 2. Richter H. W. Wie entstand und was war die Gruppe 47? // H. A. Neunziger. Hans Werner Richter und die Gruppe 47. – München, 1979. – S. 41-176.	Підготувати презентацію з даної теми (робота в парах).	
8 / 2 год.	Творчість Г. Бьолля. Аналіз роману «Очима клоуна». Творчість Г. Грасса. Аналіз Данцигської трилогії, роман «Бляшаний барабан», новела «Кіт і миша».	практичне заняття	1. Böll H. Ansichten eines Clowns. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.you-books.com/book/H-Boll/Ansichten-eines-Clowns 2. Grass G. Blechtrommel. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.you-	Прочитати романи обраних письменників, уміти аналізувати текст. Написати есе на тему «Концепція історії в новелі Г. Грасса «Ходою	

			books.com/book/G-Grass/Die-Blechtrommel 3.Варецька С. О. Барокова парадигма у творчості Гюнтера Грасса. – Дрогобич: Коло, 2008. 4. Варецька С. О. Дитячий наратив історії (на прикладі роману «Бляшаний барабан» Гюнтера Грасса) // Іноземна філологія. – Вип. 119 (2). – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – С. 229-236. 5. Маценка С. П. Гюнтер Грасс, німецький письменник, нобеліант, діагностик виснаженого світу: текст лекції. – Львів: ПАІС, 2012.	краба».	
9 / 2 год.	Особливості літературного процесу в НДР. «Біттерфельдська дорога», поняття соцреалізму. Творчість А. Зегерс і К. Вольф. Естетика «суб'єктивної автентичності».	лекція	1. Scherpe K. R. Die rekonstruierte Moderne. Studien zur deutschen Literatur nach 1945. – Köln, Weimar, Wien, 1992. Schulze Th. «Bitterfelder Weg» – Arbeiterbilder in der Literatur. DDR-Schriftsteller und ihre Ankunft im Alltag. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.grin.com/document/179160	Написати есе на тему «Заангажовані письменники НДР».	
10 / 2 год.	Творчість К. Вольф. Аналіз роману «Розколоте небо». Творчість А. Зегерс. Аналіз роману «Сьомий хрест».	практичне заняття	1. Deutsche Romane des 20. Jhts. Neue Interpretationen / htsg. von P. M. Lützeler. – Königstein, 1983. 2. Маценка С. П. Хронотопи свідомості. Про творчість Крісти Вольф. – Львів: ПАІС, 2007.	Прочитати романи обраних письменників, уміти аналізувати текст.	